

« Я з Вами по всі дні і до кінця віку»

(7 вересня – 35 років з дня смерті Йосипа Сліпого (17.02.1892 - 07.09.1984) – видатного українського церковного і громадського діяча, вченого і богослова, Патріарха Української Греко-Католицької Церкви)

Йосиф Сліпий (1892–1984) став третім кардиналом в історії Української Католицької Церкви. Його попередниками були Галицькі митрополити УГКЦ Михайло Левицький (1856) та Сильвестр Сембратович (1894). Після Й. Сліпого кардинальські регалії отримали чільники УГКЦ Мирослав Іван Любачівський (1985) та Любомир Гузар (2001).

На гербі владики Йосифа є напис *Per aspera ad astra* («Крізь терни до зірок»).

Попри те, що Патріарх був одним із найбільш впливових та відомих українців другої половини ХХ століття, його життя було радше тернистим, ніж зірковим.

Патріарх Йосиф (Сліпий-Коберницький-Дичковський) народився 17 лютого 1892 року в заможній християнській родині Івана Коберницького-Сліпого та Анастасії Дичковської в селі Заздрість (нині Тернопільська область). «Сліпим» почали звати діда Йосифа і згодом це прізвисько перейшло на сина, а також стало частиною вже офіційного прізвища внука – Йосифа Сліпого.

Йосип змалку тягнувся до науки: студіював у Львівській Греко-Католицькій Духовній Семінарії, звідки його як перспективного студента вже на другому році навчання скерували до Іннсбрука в Німеччині для студій на філософському і теологічному факультетах тамтешнього університету.

Після отримання академічного ступеня доктора богослов'я, продовжив навчання в Римі. Вивчав англійську, італійську, німецьку, польську, російську та французьку мови.

В 1916 році захистив докторську працю «Поняття про вічне життя в Євангелії і в I Посланні св. апостола Івана».

Повернувшись із Риму професором догматичного богослов'я, викладав у Львівській Духовній Семінарії, видавав кварталник «Богословія» і до 1939 року був його незмінним редактором.

У 1926 році Йосиф Сліпий номінований на ректора Духовної семінарії. Через два роки Митрополит Андрей Шептицький затвердив Статут Львівської Богословської Академії, а отець – доктор Йосиф Сліпий став її ректором.

22 грудня 1939 року з благословення Папи Пія XII і на прохання Митрополита Андрея Шептицького, отець - ректор Йосиф Сліпий був хіротонізований архієпископом з правами наслідства. Хіротонія відбулася таємно. Символічно, що замість владного єпископського жезлу із рук Шептицького він отримує дерев'яний посох. Цей посох належав єпископові Йосифові Боцянові, якого Шептицький підпільно висвятив у 1914 р.

Коли у Галичині почалося нищення Греко-Католицької Церкви (на той час Українська Греко-Католицька Церква була найпотужнішою українською інституцією не лише в Галичині, але й багатьох країнах еміграції), то фактично весь єпископат арештували, рядових священиків змушували переходити у православ'я. Хто не погоджувався - ув'язнення й висилка до Сибіру. Йосипові Сліпому слідчі пропонували стати Київським митрополитом. Той відмовився. Звинувачення напрошувалося саме: шпигун Ватикану.

«... в час гоніння свячення не є честю, а в першій мірі тягарем», – згадував Блаженніший Йосиф Сліпий.

Він не помилився. Вступивши у права митрополита після смерті Андрея Шептицького 1 листопада 1944 року, вже через п'ять місяців Йосиф Сліпий був арештований Народним комісаріатом внутрішніх справ (НКВС).

Митрополита Йосипа Сліпого тричі арештовували радянські спецслужби «за антирадянську діяльність і співпрацю з фашистськими окупантами». У квітні 1945 року органи НКВС його заарештували вперше. Тоді кардиналу Й. Сліпому присудили 8 років каторжних робіт у Сибіру. Другий арешт – 1953 року, відбувся одразу після звільнення з першого. Йосипа Сліпого заслали на Сибір у село Маклаково. Третій раз його заарештували у 1957 році і присудили 7 років каторжних робіт.

Верховний суд визнав Йосипа Сліпого особливо небезпечним злочинцем-рецидивістом. Перебував він у тюрмах і концентраційних таборах 18 років. Митрополита Йосипа Сліпого перевозили з табору в табір – Новосибірськ, Маріїнськ, Боїми, Кіров, Печора, Інта, Потьма, Маклаково, Єнісейськ, Красноярськ, Тайше... Там він писав релігійно-філософські трактати, наукові праці, надсилав листи священикам. Не відрикався від своїх переконань, продовжував відстоювати права українців.

Співкамерник Йосипа Сліпого Авраам Шифрін писав про нього, уже емігрувавши до Ізраїлю: *"Виглядав велично навіть у своїй арештантській одежі. Його поведінка змушувала навіть вартових солдатів ставитися до нього ввічливо. Спокійний, висококультурний, він сидів у тому кип'ячому казані злодійської каламуті вже друге десятиріччя й був дуже хворий. Та тримався непохитно, старався не бути тягарем нікому"*.

18 довгих років Блаженніший терпів голод і холод, тяжкі хвороби і моральне приниження, знущання кадебістів у сталінських таборах. Він вижив і не зламався, навпаки – став сильнішим! Після звільнення зі сталінських таборів немолодий уже митрополит Йосиф Сліпий зробив стільки, що іншим треба би було ціле життя.

Вірні Української Греко-Католицької Церкви та люди доброї волі по цілому світі виступали на захист Патріярха Йосифа Сліпого. 26 січня 1963 року за клопотанням Папи Івана XXIII та Президента США Джона Кеннеді, Йосиф Сліпий був звільнений, без права повернення до України. Вимучений, хворий і виснажений, маючи сімдесят один рік, Патріярх Йосиф Сліпий прибуває до Італії, де розпочинає бурхливу діяльність. Найперше він зустрівся з Папою Іваном XXIII, щоб подякувати за своє звільнення. При зустрічі дарує мапу СРСР з позначенням тих концтаборів, у яких він перебував.

До речі, Й. Сліпий до кінця свого життя не змінив радянського паспорта – він залишався громадянином тієї держави, де перебувала більшість його вірних.

11 жовтня 1963 року Йосиф Сліпий виступив на II Ватиканському Соборі у присутності 2500 делегатів з усього світу котрі вітали нашого митрополита стоячи. Йосиф Сліпий закликав піднести Українську Греко-Католицьку Церкву до Патріяршої гідности. Собор одностайно його підтримав.

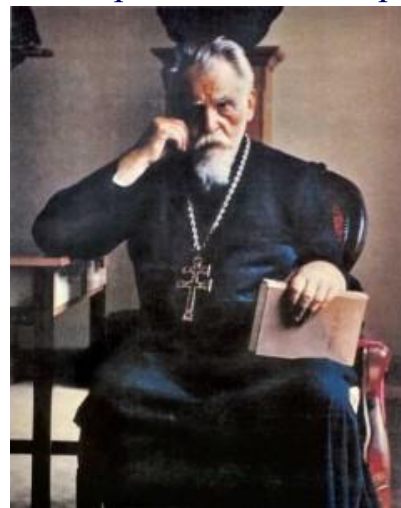
Того ж року митрополит отримав титул Верховного Архієпископа, затверджений Папою Павлом VI. Кардинальський титул Йосиф Сліпий отримав таємно 1949 року і урочисто 22 лютого 1965 року.

Патріярх дуже багато подорожував – відвідував розсіяних по світу українців, щоб поспілкуватися з ними та пожвавити церковно-релігійне життя. Всього протягом п'яти років він відвідав 14 країн, де жили українці: Канада, США, Колумбія, Венесуела, Перу, Аргентина, Парагвай, Бразилія, Австралія, Нова Зеландія, Німеччина, Еспанія, Португалія, Англія, Франція, Австрія, Індія, Мальта. Приїзди Блаженнішого Верховного Архієпископа, Кардинала Кир Йосифа Сліпого викликали великі зрушення як серед українських громад, так і серед мешканців країн, куди він приїжджав. Патріярх Йосиф Сліпий, котрий на собі сповна відчув усі принади дружньої Москви, не мав ніяких ілюзій. У Римі він боровся проти поступок Москві. Йосиф Сліпий всіма силами боровся за права своєї Церкви, щоб вона не стала розмінною монетою у пошуках зближення з Москвою. «Історія не знає більшої несправедливості від тієї, що її заподіяно українському народові, Церкві», – сказав він на Папському Синоді Єпископів у 1971 році.

Кардинал Сліпий просив наступника Івана XXIII – Папу Павла VI, і поновив це прохання Папі Іванові Павлові II, не приносити України в жертву при пошуках контактів з Москвою: «Nihil de nobis sine nobis» (Нічого про нас без нас).

Ще будучи у Львові, Йосиф Сліпий мріяв створити український культурний центр, збудувати нову церкву, але здійснити задум перешкодила війна. Тому, приїхавши до Риму, Блаженніший одразу взявся до будівництва храму Святої Софії, що став увінчанням українського культурного центру. У цій пречудовій церкві Блаженніший Кир Йосиф Сліпий прощався зі своїми вірними. Він помер 7 вересня 1984 року. З приводу смерті нашого Патріярха у Ватикані був оголошений 40-денний траур. Попрощатися з покійним Патріярхом прийшов Папа Римський Іван Павло II, який високо цінував Блаженнішого, а по смерті порівняв його мученицьке життя з Христовими муками.

У квітні 1991 року Йосифа Сліпого реабілітовано посмертно, а 27 серпня 1992 р. його тлінні останки перепоховані у крипті Собору Св. Юра у Львові, поряд з могилою його великого вчителя і попередника Митрополита Андрея Шептицького.

Патріарх Йосиф Сліпий був невтомним трудівником, він реалізовував ідеї, які багато хто вважав неймовірними. Для добра нашої Церкви і українського народу він працював не шкодуючи сил, здоров'я і життя.

Між двома датами 17.02.1892 – 07.09.1984 (датами народження і смерті) вписана драма його життя, яке мало тільки одну мету – вірність Христові навіть і на болючому шляху на Голготу.

Патріарху Й .Сліпому не довелось жити і працювати в незалежній самостійній українській державі. Але весь свій трудовий шлях він присвятив боротьбі за неї. І в тому, що вона відбулася, немала його заслуга.

Список літератури

Бугро О. Митрополит Йосиф Сліпий :[сини твої, Україно] / Олена Бугро // Журавлик. – 2017. – № 9. – С.14.

Гаєцький З. Левко Різник «Містерія непокори Патріарха Йосипа Сліпого» / Зиновій Гаєцький // Слово просвіти. – 2016. – 9-15 черв. – С.6-7.

Грабовський В. Містерія подвижницької вірності: [Левко Різник «Містерія непокори Патріарха Йосифа»] / Віктор Грабовський // Літературна Україна. – 2018. – 24 трав. – С.12.

Геник С. Сліпий Йосип [Текст] / С. Геник // 150 великих українців. – Івано-Франківськ: Лілея НВ, 2001. – С. 221.

Голіней С. Аскет та ієрарх: [до 30-ліття з дня смерті патріарха Й. Сліпого] / Степан Голіней // Галичина. – 2014.– 6 верес. – С.5.

Дашкевич Я. Йосип Сліпий. Сторінка спогадів [Текст] /Я. Дашкевич // Постаті. – Львів: Піраміда, 2007. – С. 627-628.

Івасів Р. Погляди патріарха Йосипа Сліпого нині стають дороговказом: [до річниці від дня народження церковного діяча] / Роман Івасів // Галичина. – 2012. – 21 лют. – С. 3.

Смицнюк О. Ісповідник віри: [Йосип Сліпий] / Орест Смицнюк // Галичина. – 2012. – 16 лют. – С.1,8.

Підготувала Руслана Ониськів
провідний бібліограф